EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 4.6.2025
COM(2025) 304 final/2
Downgraded on 4.6.2025

2025/0158 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

euro kasutuselevõtu kohta Bulgaarias 1. jaanuaril 2026

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

3. mail 1998. aastal otsustas nõukogu, et Belgia, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Portugal, Austria ja Soome on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 1999. Taani ja Ühendkuningriik kasutasid loobumisklauslit, mistõttu nõukogu nende kohta hinnangut ei andnud. Kreekat ja Rootsit käsitas nõukogu liikmesriikidena, kelle suhtes on kehtestatud erand.

19. juunil 2000. aastal otsustas nõukogu, et Kreeka on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2001. Euroopa Liiduga 1. mail 2004. aastal ühinenud riigid (Tšehhi, Eesti, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Sloveenia ja Slovakkia) on nende ühinemisakti artikli 4 kohaselt liikmesriigid, kelle suhtes on kehtestatud erand.

11. juulil 2006. aastal otsustas nõukogu, et Sloveenia on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2007.

1. jaanuaril 2007. aastal ühinesid Euroopa Liiduga Bulgaaria ja Rumeenia ning nende suhtes kehtestati nende ühinemisakti artikli 5 kohaselt erand.

10. juulil 2007. aastal otsustas nõukogu, et Küpros ja Malta on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2008.

8. juulil 2008. aastal otsustas nõukogu, et Slovakkia on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2009.

13. juulil 2010. aastal otsustas nõukogu, et Eesti on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2011.

9. juulil 2013. aastal otsustas nõukogu, et Läti on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2014.

23. juulil 2014. aastal otsustas nõukogu, et Leedu on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2015.

12. juulil 2022. aastal otsustas nõukogu, et Horvaatia on täitnud vajalikud tingimused, et võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2023.

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 140 lõikes 1 on sätestatud, et vähemalt kord kahe aasta järel või kui seda taotleb mõni liikmesriik, mille suhtes on kehtestatud erand, esitavad komisjon ja Euroopa Keskpank (edaspidi „EKP“) nõukogule aruande edusammude kohta, mida liikmesriigid, mille suhtes on kehtestatud erand, on teinud majandus- ja rahaliiduga seotud kohustuste täitmisel.

Komisjon peaks oma ja EKP aruannete põhjal esitama nõukogule ettepaneku võtta ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud korras vastu otsus tunnistada erand kehtetuks nende liikmesriikide puhul, kes on täitnud vajalikud tingimused.

Nii komisjoni kui ka EKP lähenemisaruanded avaldati 4. juunil 2025. Kõnealustes aruannetes uuritakse Bulgaaria õigusaktide, sealhulgas Bulgaaria Keskpanga põhikirja kooskõla ELi toimimise lepingu artiklitega 130 ja 131 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja EKP põhikirjaga.

Aruannetes uuritakse lähenemiskriteeriumide täitmise alusel ka seda, kas on saavutatud püsiva vastastikuse lähenemise kõrge tase ning võetakse arvesse mitmeid teisi aluslepingu artikli 140 lõike 1 viimases lõigus nõutud tegureid.

Komisjon järeldab oma lähenemisaruandes, et Bulgaaria on täitnud euro kasutuselevõtu tingimused.

EKP ei ole oma lähenemisaruandes osutanud ühelegi takistusele tunnistada kehtetuks Bulgaariale kehtestatud erand.

Komisjon on oma ja EKP aruannete põhjal vastu võtnud lisatud ettepaneku nõukogu otsuse kohta, millega tunnistatakse Bulgaaria suhtes kehtestatud erand kehtetuks alates 1. jaanuarist 2026.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Majandus- ja rahanduskomitees (EFC) ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogus / eurorühmas peetakse liikmesriikidega eri valdkondade raames korrapäraselt arutelusid majanduspoliitiliste probleemide üle. Arutelud hõlmavad mitteametlikke nõupidamisi euroalaga liitumisega seotud küsimustes (sealhulgas vahetuskursipoliitika).

Majanduse arengut euroalal ja liikmesriikides hinnatakse erinevate majanduspoliitika koordineerimise ja järelevalve menetluste kaudu (eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 121 kohaselt) ning komisjon hindab ja analüüsib korrapäraselt riigipõhiseid ja kogu euroala hõlmavaid suundumusi (sh koostab prognoose, avaldab korrapäraselt trükiseid, annab oma panuse majandus- ja rahanduskomitee ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu / eurorühma töösse). Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõtte ja varasema tavaga ametlikku mõjuhinnangut ei koostatud.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Õiguslik alus

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 140 lõige 2, milles on sätestatud menetlus, mille kohaselt võtab nõukogu vastu otsuse euro kasutuselevõtu kohta ja tunnistab kehtetuks asjaomase liikmesriigi suhtes kehtestatud erandi.

Nõukogu võtab otsuse vastu komisjoni ettepanekul pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja arutelu Euroopa Ülemkogus ning olles saanud kvalifitseeritud häälteenamusega vastuvõetud soovituse nendelt liikmetelt, kes esindavad liikmesriike, kelle vääring on euro.

3.2. Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

Ettepanek tehakse liidu ainupädevusse kuuluvas valdkonnas. Seetõttu subsidiaarsuse põhimõtet ei kohaldata.

Käesolev algatus ei lähe oma eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale ja vastab seega proportsionaalsuse põhimõttele.

3.3. Õigusakti valik

Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikele 2 on asjakohane õigusakt otsus.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta liidu eelarvet.

2025/0158 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

euro kasutuselevõtu kohta Bulgaarias 1. jaanuaril 2026

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 140 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni aruannet[1],

võttes arvesse Euroopa Keskpanga aruannet[2],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[3],

võttes arvesse arutelu Euroopa Ülemkogus,

võttes arvesse neid liikmesriike esindavate nõukogu liikmete soovitust, mille vääring on euro[4],

ning arvestades järgmist:

(1) Majandus- ja rahaliidu kolmas etapp algas 1. jaanuaril 1999. 3. mail 1998. aastal Brüsselis riigipeade ja valitsusjuhtide osalusel toimunud kohtumisel otsustas nõukogu, et Belgia, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Portugal ja Soome on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks 1. jaanuaril 1999[5].

(2) Otsusega 2000/427/EÜ[6] otsustas nõukogu, et Kreeka on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks 1. jaanuaril 2001. Otsusega 2006/495/EÜ[7] otsustas nõukogu, et Sloveenia on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks 1. jaanuaril 2007. Otsustega 2007/503/EÜ[8] ja 2007/504/EÜ[9] otsustas nõukogu, et Küpros ja Malta on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks 1. jaanuaril 2008. Otsusega

---

1 [……] aruanne (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

2 [………] aruanne (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

3 [………] arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

4 ELT C […], [….] […].

5 Nõukogu 3. mai 1998. aasta otsus 98/317/EÜ vastavalt asutamislepingu artikli 109j lõikele 4 (EÜT L 139, 11.5.1998, lk 30).

6 Nõukogu 19. juuni 2000. aasta otsus 2000/427/EÜ vastavalt asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Kreekas 1. jaanuaril 2001 (EÜT L 167, 7.7.2000, lk 19).

7 Nõukogu 11. juuli 2006. aasta otsus 2006/495/EÜ vastavalt asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Sloveenias 1. jaanuaril 2007. aastal (ELT L 195, 15.7.2006, lk 25).

8 Nõukogu 10. juuli 2007. aasta otsus 2007/503/EÜ vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Küprosel 1. jaanuaril 2008. aastal (ELT L 186, 18.7.2007, lk 29).

9 Nõukogu 10. juuli 2007. aasta otsus 2007/504/EÜ vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Maltal 1. jaanuaril 2008. aastal (ELT L 186, 18.7.2007, lk 32).

2008/608/EÜ[10] otsustas nõukogu, et Slovakkia on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks. Otsusega 2010/416/EL[11] otsustas nõukogu, et Eesti on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks. Otsusega 2013/387/EL[12] otsustas nõukogu, et Läti on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks. Otsusega 2014/509/EL[13] otsustas nõukogu, et Leedu on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks. Lisaks sellele otsustas nõukogu otsusega 2022/1211/EL,[14] et Horvaatia on täitnud vajalikud tingimused euro kasutuselevõtuks.

(3) Vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud protokolli nr 16 (teatavate Taanit käsitlevate sätete kohta) punktile 1 ning Edinburghis 1992. aasta detsembris riigipeade ja valitsusjuhtide poolt vastu võetud otsusele on Taani nõukogule teatanud, et ta ei osale majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis. Taani ei ole taotlenud Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 140 lõikes 2 osutatud menetluse algatamist.

(4) Otsusega 98/317/EÜ on Rootsi suhtes kehtestatud erand ELi toimimise lepingu artikli 139 lõike 1 tähenduses. Vastavalt 2003. aasta ühinemisakti[15] artiklile 4 on Tšehhi, Ungari ja Poola suhtes kehtestatud erand ELi toimimise lepingu artikli 139 lõike 1 tähenduses. Vastavalt 2005. aasta ühinemisakti[16] artiklile 5 on Bulgaaria ja Rumeenia suhtes kehtestatud erand ELi toimimise lepingu artikli 139 lõike 1 tähenduses.

(5) Euroopa Keskpank (edaspidi „EKP“) asutati 1. juulil 1998. aastal. Euroopa Rahasüsteem asendati vahetuskursimehhanismiga, mille käivitamises lepiti kokku Euroopa Ülemkogu 16. juuni 1997. aasta resolutsiooniga vahetuskursimehhanismi loomise kohta majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis[17]. Vahetuskursimehhanismi menetlus majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis (ERM II) kehtestati Euroopa Keskpanga ja euroalaväliste liikmesriikide keskpankade vahel 16. märtsil 2006. aastal sõlmitud lepinguga, millega kehtestatakse vahetuskursimehhanismi töökord majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis[18].

(6) ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 on sätestatud asjaomaste liikmesriikide suhtes kehtiva erandi kehtetuks tunnistamise menetlus. Vähemalt kord kahe aasta järel või selle liikmesriigi taotlusel, mille suhtes on kehtestatud erand, annavad komisjon ja EKP nõukogule aru ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikes 1 sätestatud korras.

(7) Liikmesriikide õigusaktidesse, sealhulgas keskpanga põhikirja, tehakse vajalikud muudatused, et tagada nende kooskõla ELi toimimise lepingu artiklitega 130 ja 131 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja EKP põhikirjaga (edaspidi „EKPSi ja EKP

---

10 Nõukogu 8. juuli 2008. aasta otsus 2008/608/EÜ vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Slovakkias 1. jaanuaril 2009. aastal (ELT L 195, 24.7.2008, lk 24).

11 Nõukogu 13. juuli 2010. aasta otsus 2010/416/EL vastavalt aluslepingu artikli 140 lõikele 2 euro kasutuselevõtu kohta Eestis 1. jaanuaril 2011 (ELT L 196, 28.7.2010, lk 24).

12 Nõukogu 9. juuli 2013. aasta otsus 2013/387/EL euro kasutuselevõtu kohta Lätis 1. jaanuaril 2014 (ELT L 195, 18.7.2013, lk 24).

13 Nõukogu 23. juuli 2014. aasta otsus 2014/509/EL euro kasutuselevõtu kohta Leedus 1. jaanuaril 2015 (ELT L 228, 31.7.2014, lk 29).

14 Nõukogu 12. juuli 2022. aasta otsus 2022/1211/EL euro kasutuselevõtu kohta Horvaatias 1. jaanuaril 2023 (ELT L 187, 14.7.2022, lk 31).

15 ELT L 236, 23.9.2003, lk 33.

16 ELT L 157, 21.6.2005, lk 203.

17 EÜT C 236, 2.8.1997, lk 5.

18 ELT C 73, 25.3.2006, lk 21.

põhikiri“). Komisjoni ja EKP aruannetes antakse üksikasjalik hinnang Bulgaaria õigusaktide kooskõlale ELi toimimise lepingu artiklitega 130 ja 131 ning EKPSi ja EKP põhikirjaga.

(8) Vastavalt ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 13 (lähenemiskriteeriumide kohta) artiklile 1 tähendab ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 esimeses taandes ette nähtud hindade stabiilsuse kriteerium, et liikmesriigil on püsiva stabiilsustasemega hinnanäitajad ning keskmine inflatsioonimäär vaadelduna ühe aasta kestel enne kontrollimist ei ületa rohkem kui 1,5 protsendipunkti võrra kolme kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriigi määra. Hindade stabiilsuse kriteeriumi täitmise hindamisel mõõdetakse inflatsiooni Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/792 määratletud tarbijahindade harmoneeritud indeksite alusel[19]. Hindade stabiilsuse kriteeriumi täitmise hindamisel mõõdetakse liikmesriikide inflatsiooni muutust protsentides, võrreldes viimase 12 kuu näitajate aritmeetilist keskmist eelnenud 12 kuu näitajate aritmeetilise keskmisega. Komisjoni ja EKP aruannetes on kasutatud kontrollväärtust, mille arvutamiseks liideti kolme hindade stabiilsuse osas parimaid tulemusi saavutanud liikmesriigi inflatsioonimäärade kaalumata aritmeetilisele keskmisele 1,5 protsendipunkti. 2025. aasta aprillis lõppenud üheaastase ajavahemiku kontrollväärtus oli 2,8 %, kusjuures Iirimaa, Soome ja Itaalia olid hindade stabiilsuse seisukohast kolm kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriiki ning nende riikide inflatsioonimäärad olid vastavalt 1,2 %, 1,3 % ja 1,4 %.

(9) Vastavalt protokolli nr 13 artiklile 2 nõuab ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 teise taande kohane riigi rahanduse stabiilsuse kriteerium seda, et kontrollimise ajal ei kehtiks liikmesriigi suhtes ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 6 kohane nõukogu otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

(10) Vastavalt protokolli nr 13 artiklile 3 nõuab ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 kolmanda taande kohane Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise kriteerium seda, et liikmesriik oleks järginud Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ette nähtud normaalseid kõikumispiire ilma tõsiste pingeteta vähemalt kahe aasta jooksul enne kontrollimist. Eelkõige ei tohi liikmesriik olla sama aja jooksul omal algatusel devalveerinud oma vääringu kahepoolset keskmist vahetuskurssi euro suhtes. Alates 1. jaanuarist 1999 on ERM II vahetuskursi kriteeriumi täitmise hindamise raamistik. Selle kriteeriumi täitmise hindamisel analüüsisid komisjon ja EKP oma aruannetes 19. mail 2025 lõppenud kaheaastast ajavahemikku.

(11) Vastavalt protokolli nr 13 artiklile 4 nõuab ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 neljanda taande kohane intressimäärade lähenemise kriteerium seda, et ühe aasta jooksul enne kontrollimist ei ületaks keskmine nominaalne pikaajaline intressimäär liikmesriigis rohkem kui kahe protsendipunkti võrra kolme hindade stabiilsuse osas kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriigi määra. Intressimäärade lähenemise kriteeriumina kasutati kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade võrreldavaid intressimäärasid. Intressimäära kriteeriumi täitmise hindamisel võtsid komisjon ja EKP oma aruannetes arvesse kontrollväärtust, mille arvutamiseks liidetakse kolme hindade stabiilsuse osas parimaid tulemusi saavutanud liikmesriigi nominaalsete pikaajaliste intressimäärade aritmeetilisele keskmisele kaks protsendipunkti. Võttes

[19] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/792, mis käsitleb tarbijahindade harmoneeritud indekseid ja eluaseme hinnaindeksit ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2494/95 (ELT L 135, 24.5.2016, lk 11).

aluseks pikaajalised intressimäärad Iirimaal (2,8 %), Soomes (2,9 %) ja Itaalias (3,7 %), oli 2025. aasta aprillis lõppenud 12-kuulisel ajavahemikul kontrollväärtus 5,1 %.

(12) Vastavalt protokolli nr 13 artiklile 5 esitab lähenemiskriteeriumide täitmise hindamisel kasutatavad andmed komisjon. Komisjon esitas eelarvet käsitlevad andmed pärast seda, kui liikmesriigid olid 1. aprilliks 2025 andnud aru vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 479/2009[20].

(13) Komisjoni ja EKP koostatud aruannete põhjal, milles hinnatakse, kuidas Bulgaaria on täitnud majandus- ja rahaliidu saavutamisega seotud kohustusi, tehakse järeldus, et Bulgaaria õigusaktid, sealhulgas keskpanga põhikiri, on kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 130 ja 131 ning EKPSi ja EKP põhikirjaga.

(14) Komisjoni ja EKP koostatud aruannete põhjal, milles hinnatakse, kuidas Bulgaaria on täitnud majandus- ja rahaliidu saavutamisega seotud kohustusi, tehakse järgmised järeldused selle kohta, kuidas Bulgaaria on täitnud ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 neljas taandes nimetatud lähenemiskriteeriume: 2025. aasta aprillis lõppenud 12-kuulisel ajavahemikul oli keskmine inflatsioonimäär Bulgaarias 2,7 %, mis on allpool kontrollväärtust, ning mitmesuguste näitajate analüüs ei osuta probleemidele hinnastabiilsuse jätkusuutlikkuse osas; Bulgaaria suhtes ei ole tehtud nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta; Bulgaaria on olnud ERM II liige alates 10. juulist 2020 ja hindamisele eelnenud kahe aasta jooksul ei ole leevi (BGN) vahetuskurss olnud tõsise surve all ning Bulgaaria ei ole omal algatusel devalveerinud leevi kahepoolset keskmist vahetuskurssi euro suhtes. 2025. aasta aprillis lõppenud 12-kuulisel ajavahemikul oli Bulgaarias pikaajaline intressimäär keskmiselt 3,9 %, mis on tublisti allpool kontrollväärtust.

(15) Võttes arvesse õigusaktide kooskõla ning lähenemiskriteeriumide täitmisele ja lisateguritele antud hinnangut, on Bulgaaria täitnud euro kasutuselevõtuks vajalikud tingimused,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Bulgaaria on täitnud euro kasutuselevõtuks vajalikud tingimused. 2005. aasta ühinemisakti artiklis 5 osutatud erand tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2026.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[20] Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 479/2009 Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolli kohaldamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 1).